



แผนงานวิจัย
**วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น:
ต้นแบบผู้นำสร้างสันติสุขให้ชุมชน**



Local Peace Engineers: Model of Peace Creating
Leadership for the Communities



ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนะประติษฐ์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

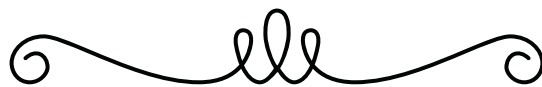
ปี พ.ศ.๒๕๖๓
MCU RS 800763016

คำนำ

หนังสือเล่มนี้เป็นการถอดองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: ต้นแบบผู้นำสร้างสันติสุขในชุมชน (Local Peace Engineers: Model of Peace Creating Leadership for The Communities) ซึ่งเป็นโครงการชุดประกอบด้วย ๓ โครงการวิจัยย่อย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารสนเทศที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยชุดนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในระดับบุคคลหน่วยงานและองค์กรภาครัฐและองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสันติภาพ ความปรองดองและสมานฉันท์ในสังคม ในการนำองค์ความรู้นี้ไปใช้ในการศึกษา ต่อยอดองค์ความรู้ ขยายผลและพัฒนาสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้านสันติวิธียังรากสู่สังคมไทยในวงกว้างผ่านการพัฒนาผู้นำต้นแบบ หรือวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น ที่มีสันติวิถีในการดำเนินชีวิต และมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือด้านสันติวิธีในการคลายความขัดแย้ง สร้างเสริมสันติสุขในชุมชน นำพาให้ชุมชน สังคมให้เข้มแข็งและขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ ภายใต้การมีผู้นำที่รู้ ตื่น เบิกบาน ในสังคมไทย

ผศ.ดร.ชันทอง วัฒนะประติษฐ์



สารบัญ

ก คำนำ

ข สารบัญ

จ บทนำ

๓ องค์ความรู้ที่ ๑

คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้าง
สันติสุขในชุมชน: องค์ประกอบและตัวชี้วัด

๔ องค์ความรู้ที่ ๒

หลักการออกแบบพัฒนาหลักสูตรการเสริม
สร้างสมรรถนะผู้นำให้เป็น
วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

๑๕ องค์ความรู้ที่ ๓

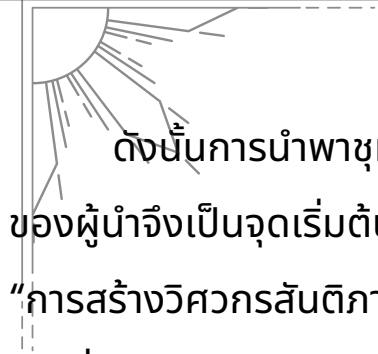
รูปแบบนวัตกรรมการสร้างวิศวกรสันติภาพ
ท้องถิ่น



บทนำ

“ผู้นำ” ไม่ว่าจะเป็นระดับใดนับว่าเป็นกลไกสำคัญในการชี้นำ หรือกำหนดทิศทางของชุมชนที่ตนรับผิดชอบดูแลจะเป็นสุข อยู่เย็น เจริญก้าวหน้า มั่นคงและยั่งยืนเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถและคุณธรรมของผู้นำเป็นหัวใจสำคัญ ดังพุทธภาษิตเปรียบผู้นำว่าเป็นเสมือนจ่าฝูงของโค หากนำไปถูกทางย่อมไปถึงจุดหมาย ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาว่าด้วย อคคัญญสูตร ได้สะท้อนให้เห็นบทบาทและความสำคัญของผู้นำให้เห็นได้เด่นชัด ผู้นำอุบัติขึ้นเมื่อมวลหมู่มนุษย์เริ่มได้รับความเดือดร้อนเพราะมีผู้ที่เบียดเบียน เกิดปัญหาความขัดแย้งที่เริ่มจะลุกลาม จึงต้องค้นหาบุคคลที่จะมาทำหน้าที่แก้ไขปัญหา และปกป้องให้ชุมชนหรือสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เฉกเช่นเดียวกับยุคปัจจุบันในการนำพาประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ หนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญคือ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง” บทบาทของชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญในการขับเคลื่อนไทยแลนด์ ๔.๐ โดยชุมชนสามารถดึงศักยภาพตนเอง สามารถจัดการตนเองและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนชุมชน คือ ผู้นำชุมชน หรือผู้นำท้องถิ่น

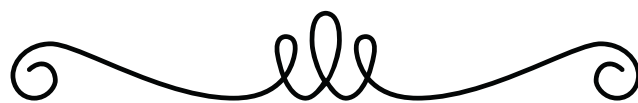
ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชน เป็นกลุ่มคนที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งมีทั้งผู้นำทางการเมืองและไม่ใช่ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดล้วนแล้วแต่มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลสะท้อนถึงทิศทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดสันติสุข สามารถนำพาชุมชนก้าวผ่านความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขให้กับชุมชน มีการศึกษาชุมชนต้นแบบสันติสุข พบว่า คุณธรรม วิสัยทัศน์ ทัศนคติของผู้นำเป็นตัวบ่งชี้สำคัญ อุดมการณ์และความเชื่อมั่นในกระบวนการสันติวิธี ผู้นำส่งผลทำให้เกิดสันติสุขในชุมชน สอดคล้องกับนักวิชาการตะวันตก North House กล่าวว่า ผู้นำเป็นศูนย์กลาง และมีอิทธิพลต่อการกำหนดจริยธรรมขององค์กร ผู้นำเป็นต้นแบบของจริยธรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ใกล้ชิด และมีอิทธิพลในการให้คำแนะนำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ในขณะที่ Brown ได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมผู้นำ โดยสรุปไว้ว่า จริยธรรมผู้นำเป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่ผู้ตามสามารถสังเกตและลอกเลียนแบบได้



ดังนั้นการนำพาชุมชนให้เกิดสันติสุขได้นั้น สันติสุขในตัวผู้นำและวิถีการแสดงออกของผู้นำจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สะท้อนถึงสันติสุขในชุมชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งใน “การสร้างวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น ต้นแบบผู้นำสร้างสันติสุขให้ชุมชน” ที่เป็นตัวแบบคนไทยที่สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง มีสันติภายใน และสร้างสันติภายนอกพัฒนาชุมชน สังคมให้เกิดสันติสุข

ในการออกแบบแผนงานวิจัยชุดนี้ แบ่งเป็น ๓ ระยะ กล่าวคือ ระยะที่ ๑ (R1/D1) โครงการย่อย ๑ ศึกษาคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน ใช้รูปแบบกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ระยะที่ ๒ (R2/D2) โครงการย่อย ๒ การพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำท้องถิ่นในการเป็นวิศวกรสันติภาพเพื่อสร้างสันติสุขในชุมชน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ ๓ R3/D3 : โครงการวิจัยย่อย ๓ การพัฒนาสมรรถนะผู้นำด้วยรูปแบบนวัตกรรมการสร้างวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดสันติสุข ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา R&D (Research and Development)

ผลการศึกษาทั้ง ๓ โครงการย่อยนำไปสู่องค์ความรู้ ๓ เรื่อง ได้แก่ **องค์ความรู้ที่ ๑** คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน: องค์ประกอบและตัวชี้วัด **องค์ความรู้ที่ ๒** หลักการออกแบบพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำให้เป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น **องค์ความรู้ที่ ๓** รูปแบบนวัตกรรมการสร้างวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นด้วยโมเดล “สามพลังพัฒนาวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น”



องค์ความรู้ที่ ๑

คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน:

องค์ประกอบและตัวชี้วัด

คุณลักษณะผู้นำสันติภาพท้องถิ่นมี ๑๓ องค์ประกอบและ ๕๖ ตัวชี้วัด ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ผ่านมุมมองด้านสันติจะพบว่า คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชนหลักพื้นฐานที่เป็นแก่นสำคัญที่ผู้นำพึงมี คือ สันติภายใน (Inner Peace) อันได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑- ๔ และ สันติภายนอก (Outer Peace) อันได้แก่ องค์ประกอบที่ ๕-๑๓ ทั้งนี้สันติภายในจะเป็นเรื่องของการพัฒนาตนเองของผู้นำให้เป็นผู้มีสันติวิถิตนเองซึ่งควรได้รับการบ่มเพาะและให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนา และสันติภายนอกเป็นเรื่องของทักษะ เจตคติของผู้นำที่พึงมีและควรได้รับการฝึกฝนพัฒนาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเชิงปฏิบัติการที่สำคัญในการสร้างสันติสุขในชุมชน

• คุณลักษณะสันติภายในของผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน

องค์ประกอบที่ ๑ ด้านจิตภาพ

มี ๗ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีเคารพในความแตกต่างและความหลากหลาย เปิดใจยอมรับ เข้าใจ (๒) ผู้นำควรมีความเชื่อเกี่ยวกับมุมมองความคิดที่มุ่งสู่สันติภาพและสันติสุข (๓) ผู้นำควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ต่อตนเองและผู้อื่น (๔) ผู้นำควรมีจิตใจที่เสียสละ ไม่เห็นประโยชน์ตนและพวกพ้อง คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวม (๕) ผู้นำควรเป็นผู้ที่มีใจที่สงบ เย็น และมีสติในการทำงาน รู้จักควบคุมอารมณ์ (๖) ผู้นำควรมีใจเป็นกลาง ไม่อคติ ยุติธรรมด้วยความเป็นธรรม (๗) ผู้นำควรมีเมตตากรุณา มองเห็นคุณค่าชีวิตมนุษย์ เกื้อกูล เอาใจใส่ต่อความรู้สึกของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ ๒ ด้านกายภาพ

มี ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีพฤติกรรมทางกายที่สะอาด ไม่เข้าเกี่ยวข้องกับอบายมุข อยู่ในศีลธรรม ดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา (๒) ผู้นำควรมีพฤติกรรมทางวาจาที่สะอาด ใช้วาจาที่ดี น่าเชื่อถือ (๓) ผู้นำควรประพฤติตนตามหลักจารีตประเพณีอันดีงามเป็นต้นแบบ

องค์ประกอบที่ ๓ ด้านสังคมภาพ

มี ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรให้ความสนใจท้องถิ่นตนเอง พร้อมทั้งจะเข้าไปช่วยเหลือประชาชน (๒) ผู้นำควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อ่อนน้อม สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

องค์ประกอบที่ ๔ ด้านปัญญาภาพ มี ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีพลังการเรียนรู้ ใฝ่ใจ กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ พร้อมจะเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ (๒) ผู้นำต้องเป็นผู้ฉลาดในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เจรจาอย่างสันติ ประนีประนอม สามารถเอื้อให้เกิดการสื่อสารที่นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสันติ (๓) ผู้นำต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ เห็นเหตุแห่งปัญหา ด้วยความคิดที่เป็นระบบ สังเกตวิเคราะห์ แสวงหาทางออกที่หลากหลาย ปัญญาในการออกแบบกิจกรรม เครื่องมือในการสร้างสันติภาพ (๔) ผู้นำควรมีความรู้ ความสามารถในการจัดการจัดการความขัดแย้ง เข้าใจและมีทักษะในการจัดการความขัดแย้ง (๕) ผู้นำควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โดยเห็นศักยภาพของคนในชุมชน ทำให้เกิดพลังสามัคคีและนำไปสู่การมีจุดหมายร่วมกัน (๖) ผู้นำควรต้องเป็นผู้รับฟังอย่างมีปัญญา พร้อมรับฟังผู้อื่น ไม่ตัดสิน ให้ความสำคัญต่อความเห็นของทุกฝ่าย มีสติในการรับฟัง

- **คุณลักษณะสันติภายนอกของผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน**

องค์ประกอบที่ ๕ ด้านอุดมการณ์

มี ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีเคารพในความแตกต่างหลากหลาย (๒) ผู้นำควรเป็นผู้ใช้สติ สันติวิธีในการแก้ปัญหา (๓) ผู้นำควรมุ่งมั่นสร้างสันติในตน ชุมชน สังคม (๔) ผู้นำควรให้ความสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมด้วยความเท่าเทียม (๕) ผู้นำควรมีความเสียสละ คำนึงถึงส่วนรวม

องค์ประกอบที่ ๖ ด้านวิสัยทัศน์

มี ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำเป็นผู้ที่นำพาชุมชนก้าวข้ามความขัดแย้ง (๒) ผู้นำเป็นผู้นำพาสันติสุขสู่ชุมชน (๓) ผู้นำเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญในเสรีภาพบนสันติธรรมในการแสดงออก (๔) ผู้นำควรมียึดชุมชนเป็นศูนย์กลางร่วมสร้างวิสัยทัศน์ชุมชน (๕) ผู้นำเป็นผู้สร้างสรรค์ชุมชนเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนสันติสุข

A decorative horizontal line with green leaves and three yellow flowers in the center.

A decorative horizontal line with green leaves and three yellow flowers in the center.

A decorative horizontal line with green leaves and three yellow flowers in the center.

มี ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีทักษะการพูดการใช้อำนาจ มีความจริง ชัดเจน สร้างสรรค์
รวมพลัง เหมาะสมต่อบริบท (๒) ผู้นำควรมีทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังอย่างสร้างสรรค์ จับ
ประเด็นรวบยอดความคิด (๓) ผู้นำควรมีทักษะการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลที่สื่อสารด้วย

วิเคราะห์ ผู้ที่สื่อสารด้วย รู้จักใช้คำถามสะท้อนความต้องการ การทวนความ

(๔) ผู้นำควรเป็นผู้ที่เรียนรู้ใช้ประโยชน์จากสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อท้องถิ่น สื่อออนไลน์ สื่อข้อความ คำพูด (วจนภาษา) การแสดงท่าทาง (อวัจนภาษา) (๕) ผู้นำต้องมีสติในการสื่อสาร รู้ทัน ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกตนเอง สติในการรับฟัง

องค์ประกอบที่ ๑๑

ด้านการสร้างความร่วมมือและกำหนดจุดหมายร่วมกันของชุมชน

มี ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีทักษะการวางกติการ่วมกัน ด้วยการหารือ ขอความเห็นชอบสร้างความร่วมมือกับชุมชน (๒) ผู้นำควรมีความสามารถในการเสริมพลังเป้าหมายประโยชน์ร่วมของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนเห็นแนวทางร่วมบนความรู้สึกตนเองเป็นเจ้าของในเป้าหมาย (๓) ผู้นำควรมีทักษะการแปรเปลี่ยนปัญหามาเป็นการแสวงหาทางออกร่วมอย่างสร้างสรรค์ เกิดการร่วมคิดวิเคราะห์ วิจัย รับฟังอย่างให้เกิดศรัทธา กระตุ้นให้เห็นจุดแข็งเพื่อต่อยอด จุดอ่อนเพื่อพัฒนา และสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชุมชน (๔) ผู้นำควรมีการสานต่อผู้นำด้วยการเปิดพื้นที่ให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ ร่วมแสดงเป้าหมายการพัฒนาชุมชน (๕) ผู้นำควรมีทักษะการเปิดวงเสวนารับฟังความหลากหลายของประชาชน ด้วยความเท่าเทียมและสร้างการมีส่วนร่วม (๖) ผู้นำควรให้การส่งเสริมการสร้างเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และความหลากหลายมาเป็นจุดร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ ๑๒

ด้านพลังเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

มี ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีการพัฒนาตนเองจากความคิดริเริ่มไปสู่การลงมือปฏิบัติเป็นแบบอย่างด้วยความพากเพียร ตั้งใจ ปลุกพลังชุมชนให้ร่วมคิดร่วมทำ (๒) ผู้นำเป็นผู้เปิดกว้างทางความคิด กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ความคิดเชิงบวก เรียนรู้รับฟังความเห็นแตกต่าง และกล้าแสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ (๓) ผู้นำเป็นผู้ที่เสริมสร้างทักษะ

การมองปัญหา ให้เป็นหนทางสู่ปัญญา ด้วยความเมตตากรุณา ปราศณาให้สิ่งดีเกิดขึ้น กับชุมชน (๔) ผู้นำควรมีทักษะการเป็นผู้นำแบบใฝ่รู้ ฝึกใคร่ครวญพิจารณา ใช้สติในการแก้ ปัญหา มองหาความรู้เพื่อต่อยอดพัฒนาชุมชน มองเห็นขุมทรัพย์ในชุมชนชักชวนให้ ชุมชนเห็นและนำมาสร้างประโยชน์

องค์ประกอบที่ ๑๓

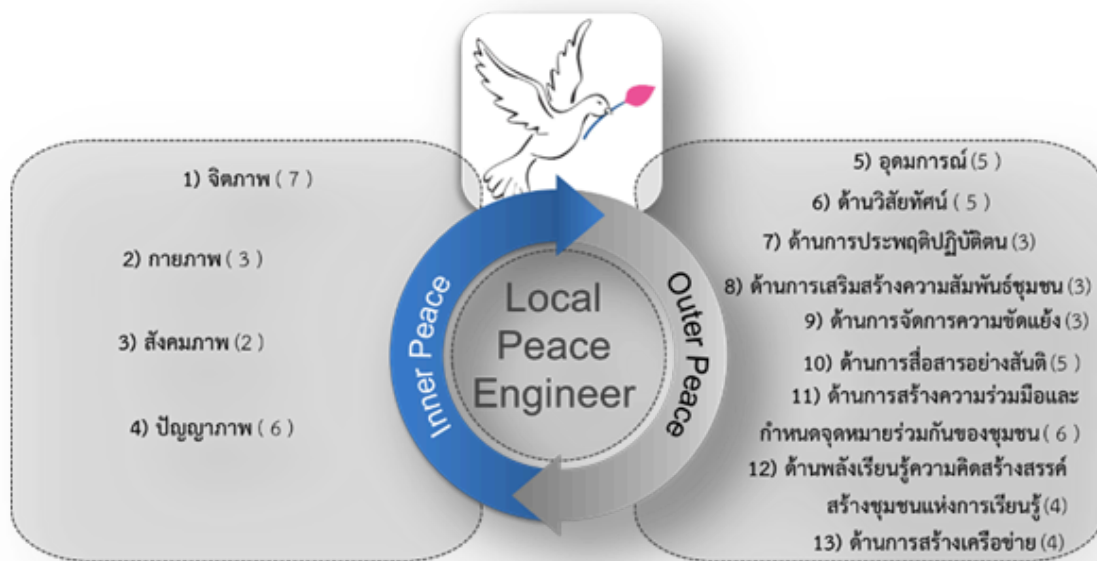
ด้านการสร้างเครือข่าย

มี ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) ผู้นำควรมีความสามารถในการการดึงศักยภาพจากการทำงาน เรียนรู้แลกเปลี่ยนกันและกันทั้งในชุมชนและนอกชุมชน (๒) ผู้นำควรมีทักษะการเป็นผู้ เชื่อมเครือข่ายจากความเป็นจิตอาสา ทำให้เกิดพลังบวก การทำกิจกรรมที่ตรงกับ ความต้องการพัฒนาของชุมชน (๓) ผู้นำคือผู้ที่มองเห็นประโยชน์ ของการสร้างเครือข่าย ทำให้ ชุมชนรับรู้ผลที่ได้จากการมีเครือข่ายด้วยการลงมือทำ (๔) ผู้นำมีทักษะในการพัฒนาเครือ ข่ายจากฐานรากที่เกิดจากความรู้สึกแบ่งปัน เป็นเครือข่ายที่หากหายที่เกิดขึ้นจาก ธรรมชาติวิถีของชุมชน

กล่าวโดยสรุป ผู้นำท้องถิ่นที่จะนำพาชุมชน สังคม ไปสู่สันติสุขได้นั้น ควรมี คุณสมบัติสันติภายใน และสันติภายนอก อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้นำนอกจากพัฒนา ตนเองเป็นผู้นำต้นแบบในด้านสันติภาพแล้ว ยังเป็นผู้ที่พร้อมด้วยความรู้ ทักษะ และเครือ ข่ายในการทำงาน อันจะทำให้การสร้างสันติสุขในชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน องค์ ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปถอดบทเรียนเป็นพื้นที่ หรือกรณีศึกษาให้กับผู้เรียน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านศึกษาศาสตร์ ด้านพัฒนาสังคม ด้านสันติศึกษา หรือสาขาวิชาอื่นที่ เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปต่อยอดองค์ความรู้ การนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิด คุณสมบัติผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุข ในชุมชนโดยศึกษาจากคุณลักษณะ ของผู้นำสันติภาพท้องถิ่นที่ชุมชนพึงประสงค์ นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะ ของผู้นำสันติภาพท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชนไปทำการฝึกอบรมให้แพร่ หลาย เพื่อสร้างแนวร่วมและเครือข่ายค่านิยมเดียวกันจะทำให้คุณลักษณะของผู้นำ สันติภาพท้องถิ่น ได้ถูกพัฒนาส่งเสริมซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบริหารพัฒนาชุมชนมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามมา

Model

คุณลักษณะผู้นำสันติภาพท้องถิ่นที่สร้างสรรค์
ชุมชนเกิดสันติสุข



องค์ความรู้ที่ ๒

หลักการออกแบบพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำให้เป็น วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำให้เป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นเพื่อสร้างสันติสุขในชุมชน นอกจากผลการศึกษาที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นเรื่องของโครงสร้าง เนื้อหาหลักสูตร กระบวนการและวิธีการนำเสนอและการวัดผล คณะผู้วิจัยยังพบองค์ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ๔ ขั้นตอน เรียกว่า Model PDCA

P-The Paradigm of Local Peace Engineer



กระบวนการทัศน์วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น (The Paradigm of Local Peace Engineer) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและสามารถสื่อสารทำความเข้าใจไปสู่แวดวงที่เกี่ยวข้องกระบวนการรับฟังความเห็นที่เปิดกว้าง ทำให้ได้ขอบเขตที่นำไปสู่การพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้ตรงเป้าหมายและสอดคล้องกับบริบทของผู้รับการอบรมมากขึ้น กล่าวได้ว่า กระบวนการทัศน์วิศวกรสันติภาพท้องถิ่นเป็นพื้นฐานหรือจุดเริ่มต้นสำคัญในการพัฒนาออกแบบหลักสูตรพัฒนาบุคคลที่ทำหน้าที่ในการสร้างสันติภาพนำสันติสุขสู่ชุมชน สังคม สิ่งแรกที่ผู้ออกแบบหลักสูตรต้องสร้างกรอบมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลและบทบาทของบุคคลที่ต้องการพัฒนา ซึ่งสำหรับงานวิจัยนี้มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น จึงต้องทำความเข้าใจให้ตรงเกี่ยวกับคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ต้องการสร้างและพัฒนา ซึ่งคณะผู้วิจัยให้ความหมายนิยามศัพท์สำคัญ ไว้ดังนี้

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งหรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ในฐานะผู้นำกลุ่ม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชนโดยตรง เช่น ผู้นำทางธรรมชาติ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำที่มีจิตอาสาทำงานให้กับชุมชน เช่น อาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นต้น



วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

หมายถึง ผู้นำท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาตนเป็นผู้นำต้นแบบ (Role Model) สันติภาพ ที่มีความรู้ เจตคติ ความสามารถและทักษะการใช้สันติวิธีเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เกิดสันติสุขในชุมชนและสังคม มีความเสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและเป็นแบบอย่างผู้ที่ดำเนินชีวิตที่ดีให้กับชุมชน ที่ผู้นำอื่นสามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้

สมรรถนะผู้นำ

หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานที่พึงประสงค์ของผู้นำท้องถิ่นในการสร้างสันติสุขในชุมชน ที่สะท้อนถึงการเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม บุคลิกลักษณะประจำตน และแรงจูงใจในการเป็นต้นแบบของผู้มีสันติภายในเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสันติภาพในชุมชน สังคม สมรรถนะของผู้นำในการเป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะ

หมายถึง การอบรมผู้นำท้องถิ่นด้วยกระบวนการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้นำที่เข้ารับการอบรมสามารถมีสมรรถนะของผู้นำ อันได้แก่ คุณลักษณะ ความรู้ เจตคติ ความสามารถและทักษะการใช้เครื่องมือเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เกิดสันติสุขในชุมชนและสังคม ในการเป็นวิศวกรสันติภาพที่สามารถสร้างสันติสุขในชุมชน

สันติวิธี

หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ไม่ใช้ความรุนแรง ได้แก่ การใช้การเจรจา การสานเสวนา การไกล่เกลี่ยคนกลาง การใช้กลไกทางสังคม เป็นต้น รวมถึง สันติวิธีในเชิงของการอยู่ร่วมกันเพื่อป้องกันความขัดแย้งทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม

ชุมชนสันติสุข

หมายถึง ชุมชนที่มีความรักความสามัคคีและความปรองดองในชุมชน แสดงออกถึง ความเสมอภาค แตกต่างแต่ไม่แบ่งแยก ความร่วมมือช่วยเหลือกัน การเคารพให้เกียรติ ร่วมปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม การให้ การแบ่งปันและความเอื้ออาทร มีความเสียสละ มีกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี การมีกติการ่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การมีส่วนร่วมของชุมชน ปฏิบัติตนตามความเชื่อ ความศรัทธา ตามหลักศาสนา หรือวิถีศรัทธาแห่งท้องถิ่นที่ดงาม มีเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ บนวิถีความพอเพียง

กระบวนการทัศนวิศกรสันติภาพ ที่คณะผู้วิจัยนำมาขยายความ คือ การให้นิยามความหมายของวิศกรสันติภาพต้องถื่นจากแง่มุมนักวิชาการด้านต่าง ๆ ดังนี้



วิศกรสันติภาพต้องถื่น: มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านสันติวิธี

- ผู้สร้างถนน ถนนทาง เรามีวิศกรสร้างทาง สร้างเครื่องบินได้ แต่เราขาดวิศกรสร้างสันติภาพ นั้นหมายถึงว่าเรามีความต้องการ Peace maker หรือ peace builder เพื่อไปสร้างงานสันติภาพทั้งในระดับชุมชนและในระดับสังคม
- มีความสามารถที่จะอธิบายในสิ่งที่ตนทำให้ผู้ที่อยู่ในชุมชน และสามารถทำในสิ่งที่พูดมีคนในชุมชนอยากทำตาม ก็สามารถเอื้อเพื่อได้ นำความเจริญทางวัตถุสู่ชุมชน มีจริยวัตรที่งดงาม มีจิตใจที่นึ่ง สามารถจะเป็นที่พึ่งพาของผู้อื่นได้
- เป็นผู้นำทางปัญญาตามแนวคิดโนโรกะ (Naroka) ของญี่ปุ่น มีคุณลักษณะผู้นำทางปัญญา ๖ ประการได้แก่ ๑) การคิดตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์แยกแยะดีชั่วได้๒) ต้องเข้าใจสถานการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นใน ๓) สร้างสร้างพื้นที่ให้เกิดความร่วมมือความร่วมมือเพื่อให้คนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๔) ต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ๕) ต้องสามารถจัดการกับอำนาจตนเองหรือบารมี ๖) ผู้นำต้องสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่มีปัญญาปฏิบัติโดยการมีผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี
- ผู้สร้างสันติภาพต้องถื่น
- ผู้ที่ยอมรับที่จะสร้างสันติภาพด้วยมือ หรือผู้ที่จะสร้างสันติภาพด้วยมือของคนในท้องถิ่น ซึ่งมันก็เป็นงานที่หนักหน่วง ซึ่งเป็นงานลักษณะจิตอาสา



วิศกรสันติภาพต้องถื่น: มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านใกล้เคียง

- เพื่อนในชุมชนหรือในท้องถิ่น
- ช่วยสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งอาจหมายถึงคนในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด
- ทำหน้าที่ให้การเป็นผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชนท้องถิ่น หรือดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความสันติภาพภายในชุมชนท้องถิ่น

- เป็นผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะมุ่งเน้นในการการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุข ต้องเป็นผู้นำที่เหนือกว่าผู้นำทั่วไป คือผู้นำที่มีเป้าหมายชัดเจนที่จะเป็นผู้นำสันติสุข



วิศกรสันติภาพท้องถิ่น: มุมมองผู้นำชุมชนต้นแบบ

- หมายถึง คนที่มีความคิดริเริ่มทำให้สังคมมีสันติสุข
- เป็นคนที่ประสานให้เกิดสันติสุขในชุมชน
- ผู้นำที่นำความสงบร่มเย็นมาสู่พื้นที่
- คนเล็กๆที่อยู่ในท้องถิ่น ที่มีความเชื่อ และทำในสิ่งที่ทำให้เกิดสันติภาพขึ้นมาในท้องถิ่นจริงๆ จากการเริ่มมองเห็นผลกระทบที่จะทำให้เกิดความรุนแรงและอยากจะแก้ไข
- นิสสัยประณีประนอม ออมชอม รอมซึม ให้คนอยู่ด้วยกันด้วยการให้อภัย เน้นการแก้ปัญหที่เกิดขึ้น



วิศกรสันติภาพท้องถิ่น: มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรม

- ผู้นำสร้างสันติสุข
- ผู้นำที่อยู่เหนือมิติทางศาสนา ความต่างทางด้านวัฒนธรรมโดยใช้มิติการเสมอภาค และทัดเทียมกันของความเป็นมนุษย์ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชนไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนาผู้นำควรเป็นผู้ที่เข้าใจบริบทของชุมชน กฎเกณฑ์ของชุมชนซึ่งมีความต่างกัน ดังนั้นผู้นำต้องเข้าถึงบริบทนั้นๆและเป็นที่พึ่งของคนในชุมชนได้ หมั่นเจรจาใช้การสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน
- บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ วางแผน วิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้คนในชุมชนในท้องถิ่นได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางความหลากหลายและความขัดแย้ง
- บุคคลหนึ่งที่เติบโตในสถานที่นั้นๆ เจตนารมณ์และมุ่งมั่นในการใช้ศักยภาพของตนเองสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมโดยเริ่มจากตนเองก่อน และไปสู่บุคคลรอบข้างในครอบครัว สู่เพื่อนบ้าน และสู่ชุมชน แม้ว่าแต่ละบุคคลอาจจะมีความต่างทั้งลักษณะพื้นฐาน เช่น นิสัย ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความศรัทธา แต่เมื่อนำมาประสมประสานให้มีความกลมกลืนอยู่ร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ แบบสุขร่วมกัน ทุกข์ร่วมกัน ถ้าวุ่นไปด้วยกัน



วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาผู้นำ

- มีความเข้าใจบริบทของชุมชน เข้าใจปัญหาของคนในชุมชนและเข้าถึงชาวบ้าน/ควรเป็นคนที่มาจากธรรมชาติ คือ อยู่ในชุมชนเข้าใจธรรมชาติของชุมชนและเป็นคนที่สามารถปรับเปลี่ยนความมีจิตวิสัยของคนในชุมชนให้เป็นสัมมาทิฐิได้ โดยต้องมีทักษะที่สามารถโน้มน้าวคนในชุมชนให้เปลี่ยนความคิดไปในทิศทางเดียวกัน
- เป็นผู้ที่ไปสร้างออกแบบการสร้างสันติภาพหรือป้องกัน หรือแก้ปัญหาคความขัดแย้งเพื่อให้เกิดสันติภาพ
- มองทะลุให้ได้ว่าในอนาคตระยะยาวไม่ใช่อีกปีสองปีจะเกิดปัญหาอะไรบ้างเพื่อหาหนทางป้องกันปัญหานั้นและมองไปที่สันติภาพ และวิศวกรสันติภาพต้องมองที่สันติธรรมด้วย สันติภาพจะต้องเป็น Just Peace (Justice) ซึ่งสันติภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อคนในพื้นที่นั้นๆรู้สึกว่าเขาได้รับความยุติธรรมอันที่จริงแล้วจึงใช้คำว่าสันติธรรมด้วย เพราะสันติภาพจะไม่สามารถยืนอยู่เพียงคำเดียวได้ต้องมีคำว่า Just Peace (Justice)
- บุคคลที่ออกแบบควบคุมตรวจสอบกระบวนการในชุมชนในท้องถิ่น ลักษณะหน้าที่คล้ายกับวิศวกรที่ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างสุดท้ายตรวจสอบว่าสิ่งที่ได้ทำถูกต้องตามหลักเกณฑ์กระบวนการ ผลที่ออกมาจะทำให้ท้องถิ่นมีความสันติสุขได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือได้สร้างตึกออกแบบตึกแล้วตึกนี้สามารถอยู่ได้ตลอดไป
- ผู้นำที่อยู่ในท้องถิ่น หรือ ชุมชนนั้น ๆ เป็นผู้ที่ช่วยเปลี่ยน mindset ของคนในชุมชนในท้องถิ่นให้มีสันติ หรือสามารถสร้างคนให้มีสันติ



วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการสื่อสารสันติในชุมชน

- “ผู้ที่สร้างสันติภาพในระดับท้องถิ่น หมายถึงผู้นำในท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ที่บริหารงานในเทศบาลรวมถึง ผู้นำท้องที่ที่เป็นผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชนในส่วนของเทศบาล ซึ่งเป็นมือเป็นไม้ในการทำงานของท้องถิ่นจึงไม่ได้ขึ้นตรงกับโครงสร้างภาครัฐดังนั้น วิศวกรสันติภาพท้องถิ่นจึงครอบคลุมผู้นำทั้ง ๓ กลุ่ม
- “ผู้นำในระดับท้องถิ่นได้แก่เป็นคนที่อยู่หมู่บ้านในตำบลหรือในละแวกเพื่อนบ้านด้วยกัน มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยคลี่คลายความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นในพื้นที่

- สันติภาพจะเกิดขึ้นได้ เมื่อตัวของผู้นำมีสันติที่ตัวเขาเองก่อน และมีสติเป็นที่ตั้ง
- ผู้ที่เห็นทุกคนมีความเป็นมนุษย์รวมถึงจิตสำนึกด้านการให้ความใส่ใจของทุกฝ่ายและให้คุณค่าต่อความต้องการของทุกฝ่าย ต้องฝึกฝนบ่อยๆ



วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการ

- เป็นผู้ที่สร้างสันติสุขให้กับชุมชน เป็นผู้ประสานความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับชุมชน
- เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในพื้นที่ของตนเอง หรือเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะใช้พื้นที่ชุมชนเป็นที่การเปลี่ยนแปลงโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่
- บุคคลที่พัฒนาตัวเองให้เป็นผู้มีศักยภาพทั้งด้านองค์ความรู้และการปฏิบัติจากพื้นฐานของความดีงาม เป็นต้นแบบให้กับผู้อื่นและสังคมมีศักยภาพในการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับกลุ่มคนและสังคมให้มองเห็นปลายทางของสันติภาพร่วมกัน
- เป็นนักออกแบบความสุขเพื่อให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งเป็นการการอยู่ร่วมกันในหลากหลายเชื้อชาติทั้งศาสนาและภาษา ทั้งเรื่องอายุและวัย ซึ่งวิศวกรถ้าจะเปรียบก็เหมือนเป็นนักสร้าง เป็นผู้ออกแบบความสุขให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นๆ
- เป็นผู้นำหรือผู้มีอิทธิพลในชุมชนที่สามารถออกแบบชุมชนให้มีสันติสุข

D-Design Thinking

คือ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ ทำให้ผู้ออกแบบหลักสูตรสามารถมองบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งมุมมองที่ลึกและกว้างครอบคลุมทั้งการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาค้นหา วิธีการ การคิดอย่างเป็นระบบและขั้นตอนในการจัดลำดับการเรียนรู้ โดยขั้นตอนนี้ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ การค้นพบหมายถึงการพบเป้าหมายที่เป็นจุดร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งในเชิงบริบทพื้นที่นักวิชาการในแวดวงที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสันติภาพ และการกำหนดตัวบ่งชี้เกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตร และแนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ในบริบทพื้นที่จริง ซึ่งงานวิจัยนี้กระบวนการคิดเชิงออกแบบได้นำเสียงสะท้อนจากคนในพื้นที่ศึกษาทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและปทุมธานี รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๗ กลุ่มสาขา โดยเอาประเด็นสาระสำคัญจากโครงการวิจัยย่อย ๑ มาเป็นกรอบชวนคิดถึงสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นในการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้เป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น โดยสาระสำคัญที่นำไปสู่การออกแบบเนื้อหาหลักสูตรมีดังนี้

๑) วิสัยทัศน์ และอุดมการณ์ หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การนำพาให้ชุมชนเกิดสันติสุข มองภาพใหญ่คือสันติสุขของประเทศชาติ และย่อยมาถึงท้องถิ่นและชุมชนของเขาวิธีพัฒนา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีคุณธรรม

๒) การเป็นแบบอย่างของผู้ นำเพื่อสร้างชุมชนสันติสุข หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การเรียนรู้ เป็นผู้อยู่ในศีลธรรม มีสติในการดำเนินชีวิต เปิดใจ เรียนรู้ ในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสังคมในปัจจุบัน ทำกิจการใดให้นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เคารพกติกาของสังคม ไม่ละเมิดกติกา พูดให้น้อย ทำให้ดู ทำให้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี

๓) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชนให้เกิดสันติสุข หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนให้เกิดสันติสุข การประสานใจ ประสานมือ ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

๔) การจัดการความขัดแย้ง หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ มีทักษะในการจัดการความขัดแย้งได้ สามารถจัดการกับสิ่งที่ตัวเองเห็นต่างได้ จัดการแบบสันติวิธี ทั้งทางกาย วาจาและใจ อยู่ร่วมกับความเห็นต่าง โดยการมองหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกันได้

๕) การสื่อสารของผู้ นำที่ทำให้ชุมชนสันติสุข หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การสื่อสารที่สามารถรวมใจคนได้ แต่ดำรงไว้ซึ่งความจริงที่เป็นประโยชน์ ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ทัศนคติการฟัง สังเกต ฟังแบบไม่ตัดสิน ประมวลผล การฟังมากกว่าพูด ๖) การสร้างความร่วมมือและกำหนดจุดหมายร่วมกันของชุมชน หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การรู้จักกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม จับต้องได้ การมองที่จุดหมายเดียวกัน มองเห็นประโยชน์ร่วมกัน

๗) สร้างพลังการเรียนรู้ ด้วยความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วม หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การเรียนรู้ทั้งสิ่งที่สำเร็จและไม่สำเร็จของตนเองและผู้อื่น การพัฒนาการแก้ไขโดยการใช้ความคิดที่สร้างสรรค์ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสิ่งที่ตัวเองทำ และมีผลอย่างไร ทั้งแง่สำเร็จและไม่สำเร็จ ได้ร่วมคิดในการทำงาน มองเห็นประโยชน์ร่วมกัน ร่วมกันลงมือทำ

๘) การสร้างเครือข่ายทั้งในระดับชุมชน และหน่วยงาน หลักการสำคัญที่สรุปได้ คือ การให้เกิดการสร้างเครือข่ายที่เป็นธรรมชาติ และเข้ากันกับบริบทของสังคมและชุมชนนั้นๆ

C-Check and evaluate by the professional learning community

คือ ตรวจสอบและประเมินผลด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเรื่องของการนำ กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ในการนำประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการออกแบบหลักสูตรและทีมออกแบบมาร่วมหารือเชิงปฏิบัติการด้วยบรรยากาศที่สร้างสรรค์เป็นกัลยาณมิตร การร่วมขบคิดด้วยเหตุผลทำให้สามารถเกิดการผสานขององค์ความรู้ทุกศาสตร์ทั้งในเรื่องของการโค้ช การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สันติวิธีและการจัดการความขัดแย้ง กระบวนการอบรมและสื่อสาร ทำให้เนื้อหาในหลักสูตรครอบคลุมประเด็นและสอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะของผู้นำสันติภาพท้องถิ่นและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้สุนทรียสารในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กรอบในการประชุมเชิงปฏิบัติการมีดังนี้

๑) ทบทวนแก่นสาระเนื้อหาของหลักสูตรจากโครงการวิจัยย่อย ๑ คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบที่มา และพัฒนาการของการเก็บข้อมูลวิจัย

๒) แบ่งกลุ่มระดมความเห็น กรอบหัวข้อการอบรม การตั้งวัตถุประสงค์กิจกรรม

๓) การกำหนดกรอบหัวข้อการอบรม การตั้งวัตถุประสงค์กิจกรรม

๔) การออกแบบชุดกิจกรรม การใช้สื่อ และตัวชี้วัด

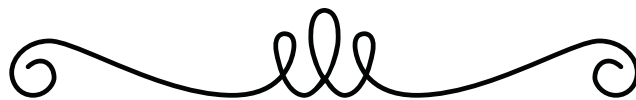
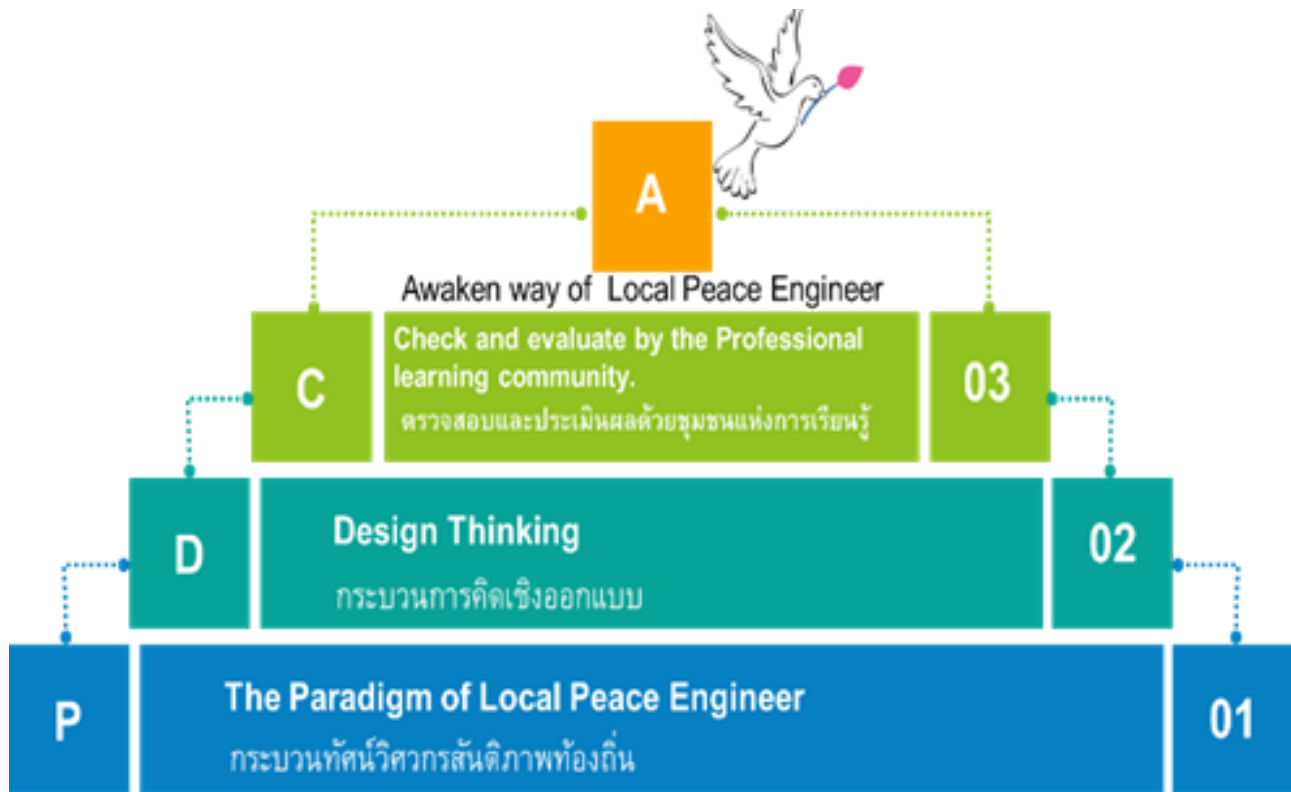
๕) ทบทวน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การออกแบบชุดกิจกรรม การใช้สื่อ และตัวชี้วัด

๖) ร่วมประเมินแนวโน้มการนำหลักสูตรไปใช้จริง

A-Awaken of Local Peace Engineer

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตรคือ การนำหลักสูตรไปทดลองใช้บนฐานที่มองเห็นปัจจัยความสำเร็จในการที่หลักสูตรสามารถเสริมสร้างสมรรถนะ

PDCA Model



องค์ความรู้ที่ ๓

รูปแบบนวัตกรรมการสร้างวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

ด้วยโมเดล “สามพลังพัฒนาวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น”

ผลการศึกษาในวัตถุประสงค์นี้เป็นผลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ ๓ (R2) เพื่อทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำเป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น และระยะที่ ๔ (D2) พบว่า การนำหลักสูตรไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ๑) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ต.บึงน้ำรักษ์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๕ คน และ ๒) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ต.บ้านป้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๘ คน หลักสูตร ๓ วัน (๒๐ ชั่วโมง) ประกอบด้วยเนื้อหารายละเอียด ดังนี้

๑) หลักการและจุดมุ่งหมาย

เป็นหลักสูตรที่มุ่งหมายในการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้เป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นที่สร้างสรรค์สันติสุขให้ชุมชนโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชนโดยตรง เช่น ผู้นำทางธรรมชาติ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำที่มีจิตอาสาทำงานให้กับชุมชน เช่น อาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นต้น สามารถพัฒนาเป็นผู้นำต้นแบบ (Role Model) ที่มีความรู้ เจตคติ ความสามารถและทักษะการใช้เครื่องมือเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เกิดสันติสุขในชุมชนและสังคม ซึ่งผู้นำทั่วไปสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างได้

๒) ปรัชญาของหลักสูตร

“สร้างตน เปลี่ยนแปลงคนสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อสันติสุข”

๓) วัตถุประสงค์หลักสูตร

๑) เพื่อสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชนโดยตรง ให้มีภาวะผู้นำด้านสันติภาพที่มีความรู้ ทักษะในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารที่สร้างสันติวัฒนธรรม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

๓) เพื่อสร้างทักษะการเป็นพี่เลี้ยงการติดตามและประเมินผลงานการสร้างสังคมสันติสุข



๔) เนื้อหาหลักสูตร ๒๐ ชั่วโมง ประกอบด้วย

Pre-Module	เปิดใจ ขยายพื้นที่สันติภายใน (๓ ชม.)
Module 1	จุดพลังความคิดสู่วิถีสันติวัฒนธรรม (๓ ชม.)
Module 2	สื่อสารสร้างพลังสันติวัฒนธรรม (๔ ชม.)
Module 3	การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (๓ ชม.)
Module 4	ชุมชนเรียนรู้สันติวัฒนธรรม (๓ ชม.)
Module 5	พี่ประคองน้องสร้างสันติสุขในชุมชน (๔ ชม.)
Module 6	ถอดรหัสสันติวัฒนธรรมนำสู่ความยั่งยืน (๑ เดือน)

๕) การจัดการเรียนรู้

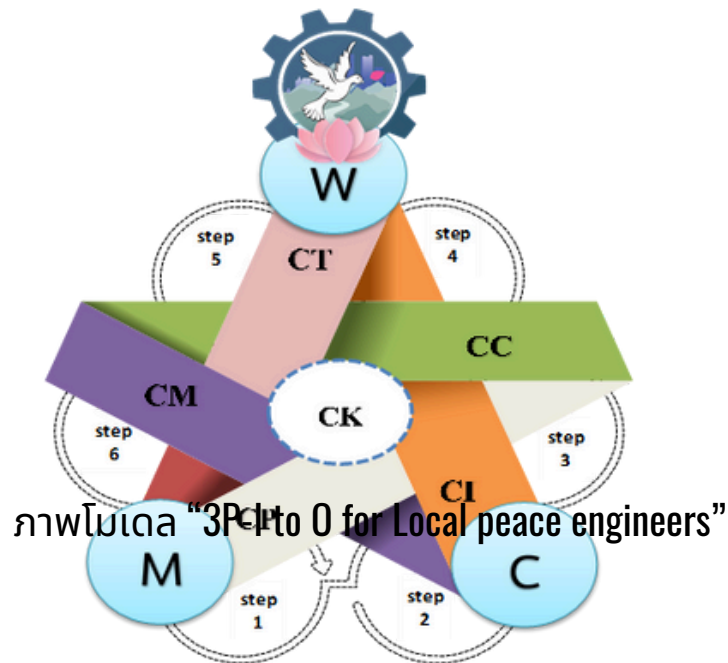
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรวิศวกรสันติภาพต้องถื่นอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบทั้ง ๓ มิติ ได้แก่ S-O-C (Self - Others - Context) หมายถึง การพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้อื่น และการคำนึงถึงบริบทสิ่งแวดล้อม โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) เช่น การอภิปรายกลุ่ม การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การนำไปประยุกต์ใช้และการสอนงาน (Mentoring)

๖) การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลของหลักสูตรวิศวกรสันติภาพต้องถื่น ใช้การวัดและการประเมินผลทั้ง ๒ มิติ ได้แก่ การประเมินผลระหว่างการอบรม (Formative Assessment) และการประเมินผลรวม (Summative Assessment) โดยวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

- การทดสอบก่อน (Pre-test) และหลังการอบรม (Post-test) ด้วยแบบวัดคุณลักษณะผู้นำสันติภาพต้องถื่น (โครงการย่อย ๑)
- การประเมินผลระหว่างเรียน เช่น การสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม การสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่ม

ผลการศึกษานำไปสู่การสรุปองค์ความรู้จากงานวิจัย ได้โมเดล เรียกว่า 3P-I to O for Local peace engineers” สามพลังในการพัฒนาสันติภายในสู่สันติภายนอกของวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้



ภาพโมเดล “3P-I to O for Local peace engineers”

พลังที่ ๑ (M-C-W) : ๓ หลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตามหลักไตรสิกขา (Transformative learning according to the three-fold principle) คือ แก่นพื้นฐานหลักการพัฒนาตนมนุษย์ด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น ได้แก่

Morality : ศีลสิกขา คือ เป็นการฝึกอบรมด้านความประพฤติ ระเบียบวินัยให้มีความสุจริตทางกาย วาจา และอาชีวะ เป็นการฝึกหัดพฤติกรรมภายนอกในทางที่ ถูก เป็นการจัดสรรสภาพแวดล้อมทั้งทางวัตถุ และสังคมที่ปิดกั้นโอกาสในการทำชั่ว และส่งเสริม โอกาสในการ ทำความดี จัดระเบียบชีวิต และสังคม ศีล เป็นฐานแรกในการนำมาใช้ การฝึกอบรมตั้งแต่เบื้องต้นของการเข้าอบรมภุมกติกาคือควรประพฤติ (Do) และไม่พึงประพฤติ (Don't) ที่มาจากการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เข้าอบรมพร้อมที่จะเรียนรู้ตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มได้ตกลงกันไว้ร่วมกันตลอดการเรียนรู้สร้างสันติวัฒนธรรมในการอบรมเรียนรู้ ด้วยท่าทีการแสดงออกด้วยการเคารพ ให้เกียรติ การชื่นชม การให้ความสำคัญกับคนตรงหน้าในเวลาปัจจุบัน เป็นต้น องค์ความรู้นี้จะสะท้อนได้จากกิจกรรมการเรียนรู้

Concentration : จิตตสิกขา คือ การพัฒนาบ่มเพาะจิตใจให้เข้าถึงความสงบ

มนวิธที่เรียบง่าย การฝึกอยู่กับตนเองให้อยู่กับปัจจุบัน ซึ่งต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เข้าอบรม ซึ่งอาจเป็นการตั้งเงื่อนไข ใช้เสียงระฆังแห่งสติเป็นการฝึกการรู้ตัว การใช้ช่วงเวลาตอนเช้าก่อนเข้าอบรมเพื่อเติมพลังชีวิตให้กับตนเอง ทำให้จิตสุขสดชื่นแจ่มใส แผ่เมตตากรุณาให้ตนเองและผู้อื่นเป็นการปลูกเร้าคุณธรรมของผู้เข้าอบรม การรับประทานอาหารด้วยสติ หรือ สติกับคำข้าว ฝึกภาวนาเห็นคุณค่าอาหารและอยู่กับความสงบระหว่างทานอาหารในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (๕-๑๐ นาที) ทำให้ได้รับรู้สัมผัสอาหารที่รับประทาน และสามารถสอดแทรกในระหว่างอบรมด้วยการกายภาวนา (Body Relaxation) การนอนผ่อนคลายด้วยคลื่นเสียงบำบัด ทำให้ผู้เข้าอบรมพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ต่อไป

Wisdom: ปัญญาสิกขา คือ การพัฒนาปัญญาตื่นรู้ ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์

ที่มีสัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) และสัมมาสังกัปปะ (ความคิดชอบ) เป็นกรอบในการไตร่ตรองพิจารณาเห็นความจริงของชีวิต จุดมุ่งหมายของการเป็นผู้นำที่มีปลายทางคือสร้างสันติสุขให้กับชุมชน โดยตนเองต้องเป็นผู้มีสันติสุขในตนเองก่อน โดยก้าวแรกวิทยากรในฐานะภัลยาณมิตรต้องใช้การโค้ชผ่านกิจกรรมการสลดความติดยึดในความรู้ประสบการณ์เดิม ๆ ไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สามารถยอมรับผู้เห็นต่างได้ด้วยมุมมองที่เข้าใจและหัวใจที่เปิดกว้าง ในการนำใช้กระบวนการอบรมด้วยการตั้งคำถามเชิงบวก ชวนคิด ฝึกสะท้อนวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกการถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีให้แก่กันสร้างวัฒนธรรมห้องเรียนแห่งความสุขและการรวมพลังขับเคลื่อนงานชุมชนด้วยรักและสามัคคี

หลักการศีกษา ๓ หรือ ไตรสิกขานี้สามารถใช้ได้กับทุกศาสนาเป็นการเรียนรู้ระดับจิตและปัญญาโดยไม่ได้นำความเชื่อทางศาสนาเป็นกรอบในการปิดกั้นการเรียนรู้ ซึ่งจากงานวิจัยนี้แม้ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่จะเป็นชาวพุทธ แต่ก็มีผู้เข้าอบรมที่เป็นมุสลิมและคริสต์ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันได้โดยไม่มี ความแตกต่างทางศาสนา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่ย่อยลงมาจากหลักไตรสิกขา คือ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักมรรคมีองค์ ๘

ดั่งที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ในพุทธธรรมฉบับขยายความ ว่า การฝึกปฏิบัติที่ถูกต้องภายนอกฝึกตามหลักไตรสิกขา ภายในเดินตามหลักมรรคมีองค์ ๘ งานวิจัยนี้จึงนำหลักการนี้มาใช้ในการออกแบบสัญลักษณ์วิศวกรสันติภาพ ในการสื่อให้กับ ผู้เข้าอบรมได้มองเห็นภาพใหญ่หรือภาพรวมของการเป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น



สัญลักษณ์วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

วงเกียรติ ๘ หมายถึง หลักพัฒนาตนของผู้ที่มีความ ๑) เห็นชอบ คือ มีสันติวิธีเป็น จุดมุ่งหมาย ๒) คิดชอบ คือ การมีกระบวนการคิดที่เป็นเหตุผลประกอบด้วยปัญญาและ สร้างสรรค์ ๓) วาจาชอบ คือ การใช้การสื่อสารต่อตนและผู้อื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจ ให้ เกียรติและสร้างพลังใจ สลาย/ป้องกันความขัดแย้ง ประเด็นการสื่อสารนี้นับเป็น คุณสมบัติที่เป็นหลักการสำคัญที่ควรแสดงออกให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ของวิศวกร สันติภาพ ดังที่กลุ่มผู้เข้าอบรมทั้ง ๓ กลุ่มได้นำมาใช้เป็นปณิธานหรืออุดมการณ์ของ กลุ่ม ๔) พฤติกรรมชอบ คือ การดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามทางด้านศีลธรรม คุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญของผู้หน้าที่สะท้อนผ่านกลุ่มผู้เข้า อบรม คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ กล้าคิด กล้าทำ เป็นต้น ๕) การงานชอบ คือ การ ทำงานที่เป็นสัมมาชีพ การดำเนินชีวิตบนวิถีพอเพียง ๖) เพียรชอบ คือ การมุ่งมั่น พยายามทำหน้าที่ตามอุดมการณ์ของวิศวกรสันติภาพอย่างไม่ย่อท้อ ๗) สติชอบ คือ การ มีสติในการดำเนินชีวิตและการทำงานการรับใช้ผู้อื่น เห็นคุณค่าของการฝึกปฏิบัติสติที่ เกื้อกูลตนเองและผู้อื่น ๘) สมาริชอบ คือ การฝึกตนให้มีจิตที่สงบเย็น

นกพิราบ หมายถึง ผู้นำสันติสุขสู่ชุมชน กล่าวคือ วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง ผู้นำท้องถิ่นที่นำพาตนเองไปรับใช้ช่วยเหลือสังคมผู้นำต้นแบบ (Role Model) สันติภาพ ที่มีความรู้ เจตคติ ความสามารถและทักษะการใช้เครื่องมือเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เกิดสันติสุขในชุมชนและสังคม

ดอกบัว หมายถึง จุดหมายของการพัฒนาชุมชน คือ การรู้ ตื่น เบิกบานของชุมชน เป็นชุมชนสันติสุขมีความรักความสามัคคีและความปรองดองในชุมชน แสดงออกถึงความเสมอภาค แตกต่างแต่ไม่แบ่งแยก ความร่วมมือช่วยเหลือกัน การเคารพให้เกียรติ ร่วมปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม การให้ การแบ่งปันและความเอื้ออาทร มีความเสียสละ มีกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี การมีกติการ่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การมีส่วนร่วมของชุมชน ปฏิบัติตนตามความเชื่อ ความศรัทธา ตามหลักศาสนาหรือวิถีศรัทธาแห่งท้องถิ่นที่ดงาม มีเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ บนวิถีความพอเพียง

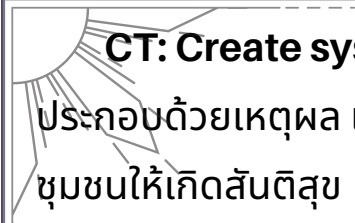
พลังที่ ๒ 5's C+ 1 C :พลังแห่งการเสริมสร้างสมรรถนะด้วยโคชกัลยาณมิตร ด้วย (Competency)

เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาแก่นสาระของหลักสูตรที่ส่งเสริมสร้างให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นที่มีสมรรถนะในการสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดสันติสุข โดยมี ๕ แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะด้านต่างๆ ดังนี้

CP: Creating a Participatory community code of conduct คือ การสร้างข้อปฏิบัติชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการนำไปสู่การสร้างความเข้าใจ ตระหนักและยอมรับ เป็นฐานในการพัฒนาปรับพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเคารพให้เกียรติ

CI : Creating to Inner Peace คือ การสร้างการเข้าถึงสุขแท้การสร้างการตระหนักรู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Create awareness of the value of oneself and of others) การปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความเข้าอกเข้าใจเห็นใจ

CC: Create a communication for Peace คือ สร้างสรรค์การสื่อสารสันติภาพเป็นกลไกพื้นฐานในการดำเนินชีวิต มองเห็นคุณค่าของการสื่อสารสร้างพลังเปลี่ยนชีวิตและป้องกันปัญหาความขัดแย้ง



CT: Create systematic thinking design คือ สร้างการคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ประกอบด้วยเหตุผล เห็นความเชื่อมโยงและสร้างสรรค์ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา ชุมชนให้เกิดสันติสุข

CM: Create mentoring to solve problems with intelligence คือ สร้างการเป็นพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาด้วยปัญญา) ทักษะการเป็นพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาด้วยปัญญาและเทคนิคการเป็นพี่เลี้ยงสร้างสันติวัฒนธรรม

CK: Coaching of the Kalyanamitta คือ การประสานใจเชื่อมความรักในการเรียนรู้และพัฒนาจากการโค้ชของกัลยาณมิตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติกัลยาณมิตรประกอบด้วยเทคนิคการเป็นโค้ช

พลังที่ ๓ การเรียนรู้สันติกระบวนการทัศน์ด้วย ๖ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่มีสติเป็นฐาน

6 Steps of leaning peace paradigm with mindfulness เป็นลำดับขั้นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่คือสันติกระบวนการทัศน์ที่มีจุดเริ่มต้นเป็นวงรอบของการเรียนรู้ ดังนี้

๑) เราใจเบิกบานเป็นสุข เป็นจุดเริ่มต้นและวนรอบของการตื่นรู้ ด้วยการเปิดใจ ผ่อนคลายมีความสุขด้วยกิจกรรมเปิดใจ

๒) ปรับเลนส์ตาและเปิดกว้างใจ เป็นการนำพาผู้เข้าอบรมก้าวออกจากกรอบความคิดเดิมที่อุดรัง สร้างความยืดหยุ่น ด้วยกิจกรรมเปิดใจขยายพื้นที่สันติภายใน

๓) สันสเทือนความคิดด้วยพลังบวก เป็นการตั้งคำถามชวนคิด สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ก่อนนำเข้าสู่เนื้อหาการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้

๔) แผนที่การเรียนรู้วิถีแห่งสันติ เป็นการเข้าสู่การเรียนรู้ที่มีการเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับการเรียนรู้ ที่เริ่มจากจุดเปลี่ยนแรกคือ ๑) รู้จักตนเอง ความเป็นผู้นำ ๒) จุดพลังความคิดสู่วิถีสันติวัฒนธรรม ๓) สื่อสารสร้างพลังสันติวัฒนธรรม ๔) การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ๕) ชุมชนเรียนรู้สันติวัฒนธรรม พี่ประคองน้องสร้างสันติสุขในชุมชน

๕) กระจกสะท้อนเพื่อการพัฒนาสร้างสันติภายใน เป็นการแบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกการสรุปความคิดรวบ

๖) ก้าวอย่างเป็นพี่เลี้ยงอย่างมั่นใจสู่จุดหมายขยายพื้นที่สันติสุข เป็นการฝึกทักษะการวางแผน การนำเสนอ การทำงานเป็นทีม ฝึกสถานการณ์จำลองเป็นพี่เลี้ยงชุมชน ชักชวนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชนและพัฒนาชุมชนให้เกิดสันติสุข

โดยแต่ละขั้นตอนจะมีสติ (consciousness) เป็นกลไกกำกับการรู้ ตื่น เบิกบาน ในการเรียนรู้ กล่าวโดยสรุป องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปถอดบทเรียนเป็นพื้นที่หรือเป็นกรณีศึกษาให้กับผู้จัดการเรียนการสอนด้านสังคมศาสตร์ ด้านศึกษาศาสตร์ ด้านพัฒนาสังคม ด้านสันติศึกษา หรือสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปต่อยอดองค์ความรู้การนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ศึกษาอื่นโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกระบวนการฝึกและสร้างการเรียนรู้นอกห้องเรียน

สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีหน่วยงานให้บริการประชาชนในส่วนภูมิภาค ควรนำผลการวิจัยนี้ไปถอดบทเรียน และศึกษาต่อยอดในกระบวนการเพื่อขยายผลองค์ความรู้ให้กับบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานเครือข่ายพี่เลี้ยงของชุมชน โดยนำวิศวกสรสันติภาพท้องถิ่นต้นแบบไปขยายผลในพื้นที่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและภูมิภาค เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายและพลังขับเคลื่อนการพัฒนางานให้สามารถขยายผลการสร้างชุมชนสันติสุขในพื้นที่ต่อไป

สำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้เชิงนโยบาย ผู้วิจัยนำเสนอว่า

๑) ภาครัฐควรให้ทุนวิจัยสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบที่ไปพัฒนาสังคม เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงด้านการศึกษาและการแก้ปัญหาสังคมในเชิงพื้นที่โดยมีวิศวกสรสันติภาพท้องถิ่นต้นแบบเป็นแกนนำชุมชนเพื่อขยายผลสู่ภาพรวมของสังคม

๒) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อขยายผลให้เกิดวิศวกสรสันติภาพท้องถิ่น ผ่านกลไกระดับชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาบุคลากรชุมชนในการบริหารจัดการปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนขยายผลออกไปในวงกว้างและเป็นการพัฒนาวิศวกสรสันติภาพท้องถิ่นให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายของผู้นำชุมชนที่มีอุดมการณ์ในการสร้างสันติสุขของชุมชน ให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

วิศวกรรมสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

รายละเอียดแผนงานวิจัย

แผนงานวิจัยเรื่อง

วิศวกรรมสถาปัตยกรรมท้องถิ่น: ต้นแบบผู้นำสร้างสันติสุขให้ชุมชน

ดำเนินการโดย อาจารย์หลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : พศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์

ออกแบบควบคุมงาน รวบรวมวิเคราะห์เรียบเรียงและรายงานผลแผนงานวิจัย

แผนงานประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

โครงการวิจัยย่อย ๑ : คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุข
ในชุมชน

ผู้รับผิดชอบ: พระมหาดวงเด่น สุทธิญาโณ,พศ.ดร.และคณะ

โครงการวิจัยย่อย ๒ : การพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำท้องถิ่น
ในการเป็นวิศวกรรมสถาปัตยกรรมเพื่อสร้างสันติสุขในชุมชน

ผู้รับผิดชอบ : พระปราโมทย์ วาทโกวิโท, ดร. และคณะ

โครงการวิจัยย่อย ๓ : การพัฒนาสมรรถนะผู้นำด้วยรูปแบบนวัตกรรมการสร้าง
วิศวกรรมสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ชุมชน
ให้เกิดสันติสุข

ผู้รับผิดชอบ : พศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ

วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

